

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Növénytermesztési Tanszék

Baksa Máté

A tenyészkoca süldők szelekciója és felnevelése

A kiegyensúlyozottan, megfelelő termelési színvonalon, hosszú időn keresztül termelő tenyészkoca-állomány alapja a megfelelően kiválasztott és felnevelt kocasüldő. A kocasüldők termelésbe állításának alapvetően két módját különböztetjük meg: külső forrásból történő beszerzés, illetve saját tenyészállat előállítás. Ezzel lehetővé tesszük a tenyésztőszervezetnek, hogy az igényeinknek megfelelő, a végtermék vonallal kompatibilis, jól kombinálódó anyai vonalat ajánljanak számunkra. Genetikaválasztásunkat minden esetben a termelési cél meghatározása kell, hogy megelőzze. Fontos szempont, hogy például a testtömeg gyarapodásra, a takarmányértékesítésre, a színhús százalékra, vagy esetlegesen az anyai tulajdonságokra kívánjuk a hangsúlyt fektetni. Természetesen több mutatót is kiemelhetünk a döntésünk meghozatalakor. Amennyiben a vásárolt tenyészállat beállítás mellett döntünk, nincs más teendők, mint ezeket a szempontokat a tenyésztőszervezetekkel közölni, és a tenyészállatok megérkezése után, azok megfelelő felneveléséről, és tenyésztésbe állításáról gondoskodni. Ha a telepen saját tenyészállat előállítás zajlik, az alábbi szempontokat kell figyelembe vennünk:

Tisztában kell lennünk vele, hogy a szelekció nem a malacoknál kezdődik, hanem a szülőknél esetleg nagyszülőknél, hiszen ez gyakorlatilag a kocasüldőink genetikai szelekciója. A nukleusz kocákat úgy válasszuk ki, hogy lehetőleg a termelésük csúcsán lévő, a telepen kimagasló eredményekkel teljesítő állatok kerüljenek kiválasztásra. A kiválasztásnál fontos a kor, tehát lehetőleg második és ötödik fialás közötti kocákat jelöljük ki, amelyeket fajtafenntartó spermával rakjunk be a tenyésztési szisztémánktól függően. A nukleusz állomány termelési paraméterei közül kiemelt fontosságú az anyai tulajdonságok értékelése miatt a malacok 21 napos alomtömeg mérése. Ennek azért van nagy jelentősége, mert ez mutatja a koca anyai, felnevelési képességeit, hiszen a malacok fő tápláléka eddig a korig a kocatej. Az első szelekció napos korban történjen meg! Szelekciós szempontok: testtömeg, fejlettség, csecsbimbó szám, külső genitáliák alakulása.

A következő szelekciót 21 napos korban (illetve a választást megelőzően) célszerű elvégezni. Ebben a korban a szelekciós szempontok megegyeznek a naposkori szelekciós szempontokkal, viszont kiegészülnek egy küllemi vizsgálattal is, esetleges sérülések, lábszerkezeti problémák, egyéb látható elváltozások vizsgálatával. Hasznos gyakorlati tanács, hogy a szükséges egyedi állategészségügyi beavatkozásokat az adott állatnál a megszületésétől kezdődően rögzítsük valamilyen formában, amiből következtetni tudunk az egyedi terheltségekre, illetve az esetleges maradandó szervezeti problémákra.

A fiaztatói választás időpontjától kezdődően a kocasüldők elkülönített felnevelése javasolt. Amennyiben lehetőségünk van rá az utónevelési időszak kezdetétől a tenyésztésbe vételig a

kocasüldő csoportokat ne bontsuk meg, illetve ezen csoportokba új állat ne kerüljön, ezzel a falkásításkor jelentkező hierarchia harcból kialakuló problémákat tudjuk elkerülni. Néhány gyakorlati tanács a tenyésztésbe vétellel kapcsolatban:

Ajánlott a kanstimuláció, ami napi 20-30 percet jelentsen, ahol a kan közvetlenül tud érintkezni az egyedekkel. Fontos a süldőink ivarzásának a regisztrációja. Fontos az előbbieken már említett kutricatábla használata mellett a süldőkrotália használata, mivel ennek a segítségével tudjuk nyomon követni az állattal történt eseményeket, mint az ivarzás vagy pedig egyedi kezelések. Ajánlott a napi egyszeri etetés az egyedek szénművelésének a mértékének szabályozása érdekében. kódrendszert amivel az egyes „történeteket” tudjuk jelezni. Az állategészségügy terén a feladatunk az, hogy megtegyünk mindent annak érdekében, hogy a süldőink tenyésztésbe vételkor maximálisan egészségesek legyenek.

Protokollnak megfelelően kell kezelni az állományt külső és belső paraziták ellen.

Telepnek egyedileg ki kell alakítani egy jól működő vakcinázási rendszert, emellett elengedhetetlen egy a telepre adaptált antibiotikumozási kezelési terv létrehozása is.

A megfelelő takarmányozás segít abban, hogy az immunrendszer, a szaruképletek, és a genitáliák az állatok korának megfelelő fejlettségi állapotba legyenek, továbbá hozzájárul a megfelelő testtartalékok létrehozásához, valamint befolyásolja az egyedek hormonális működését is. Az etetésben meg kell tudni oldani az egyedi adagok kijuttatását. Amennyiben nincs külön egyedi etetés, és nincs mód a takarmány minden esetben történő kimérésére, a takarmányozásban tartunk be az egy állat - egy edény elvét (kalibrált), amivel az egyedi mennyiségi korlátozást - habár csak csoport szinten-, de biztosítani tudjuk.

Vizsgálatom alapja az volt, hogy hasonlítsam össze a különböző felnevelésben részesült kocasüldők termelési paramétereit Szentlőrinci Szolanum Kft. sertéstelepén.

A hizlaldai felnevelésben részesült kocasüldők termelési adatai szignifikáns különbséget mutatnak a megfelelő felnevelésben részesült kocasüldők adataival szemben. Általam vizsgált szempontok közül a vemhesülési százalékokban és a fialási százalékokban volt megfigyelhető a leglátványosabb különbségek

